

LÄRARNAS
RIKSFÖRBUND

Leder skärpta behörighetskrav till fler lärare?

*Hur skärpta krav påverkar antalet examinerade
från grund- och ämneslärarutbildningarna*

Innehåll

Förord	4
Sammanfattning och slutsatser	5
Sammanfattning	5
Lärarnas Riksförbunds slutsatser och förslag	5
Bakgrund: Hur ser genomströmningen ut idag?	10
Skärpta betygskrav	11
Andra konsekvenser	12
Metodbeskrivning	14
Referenser	15
Bilaga 1: Skärpta betygskrav per enligt modell 2 per lärosäte	16
Bilaga 2: Behörighetskrav som beaktats i undersökningen	17

Leder skärpta behörighetskrav till fler lärare?

*Hur skärpta krav påverkar
antalet examinerade från grund-
och ämneslärarutbildningarna*

Lärarnas Riksförbund, april 2021

Förord

Läroarbilden är kanske Sveriges viktigaste yrkesutbildning inom högskolan. De som utbildar sig till lärare behöver i så hög utsträckning som möjligt vara de mest motiverade och bäst presterande studenterna som går att uppbringa i Sverige. Det är avgörande för att eleverna ska få en så god undervisning som möjligt. Samtidigt konkurrerar läroarbilden om dessa studenter med andra, mer attraktiva utbildningsprogram, så som civilingenjörstudier, läroarbilden och juristutbildningar, vilket gör att det är svårt att få till stor konkurrens om utbildningsplatserna.

Lärarnas Riksförbund har länge drivit att skärpta behörighetskrav kan vara ett sätt att locka fler högpresterande studenter och få dem som påbörjar utbildningen att också slutföra den. Det är en viktig långsiktig strategi för att bidra till ökad status för läroarbilden. Tyvärr har vi stora problem med låg genomströmning i dag, inte minst på ämnesläroarbilden. Denna undersökning visar dock att ett införande av skärpta behörighetskrav i nuläget, enligt någon av de modeller som Universitets- och högskolerådet (UHR) föreslog 2019 i sin rapport till regeringen, får stora effekter. En av de föreslagna modellerna innebär exempelvis att mer än 80 procent färre grundläroarstudenter skulle examineras om kraven införs, även om examensfrekvensen förbättras något. Dessa resultat bekräftas delvis även i den UHR-rapport om höjda behörighetskrav till ämnesläroarbilden som kom i februari 2021. Den visade att antalet antagna skulle minska med 19 procent om kravet på särskild behörighet till ämnesläroarbilden skärps till betyg C i de ämnen den sökande ska undervisa i. Samtidigt är läroarbristen den kanske största utmaningen som skolan står inför i dag och kommande år. Om det kommande år skulle utexamineras betydligt färre studenter än det redan för låga antalet i dag, skulle det inte minst innebära en påfrestning för de yrkesverksamma legitimerade lärarna. De skulle sannolikt tvingas undervisa ännu mer och huvudmännen skulle rekrytera ännu fler obehöriga för att täcka de luckor som uppstår. Hela legitimations- och behörighetsreformen skulle riskera att undergrävas, vilket vore oacceptabelt.

Lärarnas Riksförbund står fast vid att skärpta behörighetskrav långsiktigt är rätt strategi för att bidra till färre avhopp och att öka statusen på utbildningen och på yrket. Men det kan inte genomföras fullt ut under de närmsta åren på grund av läroarbristen, utan förändringarna behöver genomföras stegvis. I nuläget behöver staten och huvudmännen i första hand satsa på att höja kvaliteten i läroarbilden, dimensionera utbildningarna bättre och förbättra arbetsmiljö, utvecklingsmöjligheter och löneutveckling för de som redan arbetar i skolan. Det är långsiktigt avgörande för att locka fler studenter, behålla lärarna som nu arbetar i skolan och för att locka tillbaka de tiotusentals med läroarbilden som i dag arbetar inom andra yrken.

Åsa Fahlén

Förbundsordförande

Sammanfattning och slutsatser

Sammanfattning

Lärarnas Riksförbund har genomfört en studie av hur genomströmningen i lärarutbildningen påverkas av skärpta behörighetskrav. Utgångspunkten har varit att utreda effekterna av de modeller som Universitets- och högskolerådet föreslog i sin redovisning av regeringsuppdraget¹, eftersom simuleringarna visar att just lärarutbildningarna tycks vara de utbildningar som drabbas hårdast av skärpta krav. Resultaten bygger på data från SCB över antalet programnybörjare och examinerade under läsåren 2011/12 och 2012/13, och visar vilka konsekvenser de skärpta kraven skulle få på antalet examinerade per utbildning, ämnen och lärosäten.

Om betygskraven skärps enligt modellförslag 2 i tabell 1.1 skulle antalet examinerade grundskollärare minska med över 80 procent och antalet ämneslärare skulle minska med 50 procent. Den generösare tolkningen av modell 4 innebär att drygt hälften av grundskollärarna och en tredjedel av ämneslärarna inte skulle tagit sin examen. Och slutligen, om kraven för båda dessa modeller införs, skulle antalet examinerade ämneslärare bli ytterligare några procentenheter färre jämfört med modell 2. Förutom att antalet examinerade skulle minska när betygskraven skärps, visar rapporten att antalet examinerade per ämne och lärosäte påverkas i olika utsträckning. Exempelvis slår de skärpta kraven hårdast mot ämnen som idrott och hälsa, geografi och samhällskunskap.

Utbildning	Modell	Nuvarande antal	Skärpta krav, antal	Differens (%)
Grundlärarutbildning	Modell 2 – Särskild behörighet	2 560	480	-81
	Modell 4a – Engelska B och Svenska C	1 320	560	-58
	Modell 4b – Engelska A och Svenska B	2 820	1 400	-50
	Modell 5 – Kombination 2 och 4b	2 480	470	-81
Ämneslärarutbildning	Modell 2 – Särskild behörighet	1 500	750	-50
	Modell 4a – Engelska B och Svenska C	1 080	710	-34
	Modell 4b – Engelska A och Svenska B	1 970	1 340	-32
	Modell 5 – Kombination 2 och 4b	1 500	680	-55
Totalt	Modell 2 – Särskild behörighet	4 060	1 230	-70
	Modell 4a – Engelska B och Svenska C	2 400	1 270	-47
	Modell 4b – Engelska A och Svenska B	4 790	2 740	-43
	Modell 5 – Kombination 2 och 4b	3 980	1 150	-71

Även om de skärpta kraven innebär att antalet nybörjare och examinerade skulle minska drastiskt, visar denna studie också att den totala genomströmningen förbättras något. För grundlärarutbildningen skulle de skärpta betygskraven enligt modellberäkning 2 innebära en ökad examensfrekvens från 56 procent till 66 procent. För ämneslärarutbildningen skulle modellberäkning 4a innebära en ökad examensfrekvens från 40 till 47 procent.

Lärarnas Riksförbunds slutsatser och förslag

Lärarnas Riksförbund har länge drivit att behörighetskraven till lärarutbildningen behöver skärpas. Förbundet anser att skärpta behörighetskrav långsiktigt är rätt åtgärd för att bidra till färre avhopp och därmed bättre genomströmning. Det kan på sikt även vara bra för utbild-

¹ Universitets- och högskolerådet; *Regeringsuppdrag – utreda en modell med högre krav för särskild behörighet* (2019)

ningens attraktivitet och status genom att fler studenter med höga gymnasiebetyg kan komma att välja utbildningen. Samtidigt är det uppenbart att skärpta krav får konsekvenser för hur många som kan utbildas, åtminstone på kort sikt, vilket denna undersökning bekräftar.

Skärpta behörighetskrav behöver införas stegvis

Givet nuvarande och framtida situation med allvarlig lärarbrist så är det enligt förbundets bedömning inte rimligt, åtminstone på kort sikt, att i ett svep införa kraftigt skärpta behörighetskrav. Det visar både denna undersökning och till del också den senaste UHR-rapporten från februari 2021 om konsekvenserna av skärpta krav för särskild behörighet till betyget C i de ämnen den sökande ska undervisa i². Grundproblemet kvarstår. Alldeles för få studenter med goda gymnasieresultat söker en lärarutbildning. Det har i sin tur med yrkets status (inte minst arbetsmiljö och löneutveckling) att göra, liksom det faktum att alla helt enkelt inte vill bli lärare. Vidare behöver man beakta konsekvenserna av skärpta behörighetskrav för de yrkesverksamma lärarna ute på skolorna. Om det årliga tillskottet på nyutbildade lärare drastiskt minskar under en lång tid framåt, leder det med stor sannolikhet till en ökad undervisningsmängd för de yrkesverksamma. Huvudmännen skulle behöva anställa ännu fler obehöriga för att kunna se till att eleverna får undervisning, vilket i sin tur genererar ökad arbetsbelastning eftersom de obehöriga inte får sätta betyg självständigt.

En effekt kan bli att lärarlegitimationsreformen undergrävs och att kraven från huvudmän och andra intressenter på dess urvattning eller avskaffande skulle öka. Kravet på legitimation och behörighet för tillsvidareanställning som lärare är en av de allra viktigaste reformerna som genomförts under senare år och måste ovillkorligen värnas.

Lärarnas Riksförbunds slutsats är därför att ett införande av skärpta behörighetskrav kan behöva göras stegvis och att varje förändring behöver utvärderas noga (se förslag nedan).

Fortsatt utbyggnad av lärarutbildningarna bör undvikas

Regeringen har under senare år i omgångar byggt ut lärarutbildningarna med fler utbildningsplatser för att möta lärarbristen. Sedan 2015 har detta inneburit totalt över 10 000 nya utbildningsplatser på lärar- och förskollärarytbildningarna, en ökning med cirka 33 procent enligt regeringen jämfört med 2011³. Förbundet har motsatt sig detta med argumentationen att det riskerar urholka kvaliteten på utbildningarna och att fler studenter utan de rätta förutsättningarna kommer att antas på grund av lågt söktryck. Risken är att en fortsatt utbyggnad gör att det kommer ännu fler dåligt förberedda studenter och att lärosätena inte har möjlighet att upprätthålla utbildningskvaliteten, i synnerhet om utbyggnaden genomförs utan extra resursförstärkningar. Nu senast (2021) har Riksrevisionen i sin granskning av regeringens utbyggnader av bland annat lärarutbildningarna landat i ungefär samma slutsatser och konstaterat att utbyggnaderna inte inneburit att målen om fler lärare uppnåtts⁴. Det kan noteras att även Skolverket gör bedömningen i sin senaste Lärarprognos⁵ att en utbyggnad av lärarutbildningen måste ske i lämplig takt och omfattning samt beakta kvaliteten på utbildningarna.

Denna undersökning bekräftar problemet med låg genomströmning, som UKÄ visat på⁶. Om regeringen genomför ytterligare utbyggnader ökar risken för att lärosätena dels inte kommer

² Universitets- och högskolerådet; *Redovisning av regeringsuppdrag om att utreda krav på betyg C i undervisningsämnena som särskild behörighet till ämneslärarutbildningen* (2021)

³ Regeringen; [Framtidens lärarförsörjning – Regeringen.se](https://www.regeringen.se/491019/1/1631111) (2017)

⁴ Riksrevisionen; *Riktade utbyggnadsuppdrag till universitet och högskolor – regeringens styrning genom utformning och uppföljning* (RiR 2021:1)

⁵ Skolverket; *Lärarprognos 2019* (2019)

⁶ Universitetskanslersämbetet; *Tidiga avhopp från högskolan. Analyser av genomströmning på de tio största yrkesexamensprogrammen* (2017), Universitetskanslersämbetet; *Lärarstudenternas gymnasiebetyg, avhopp och studieprestation* (2017)

kunna fylla alla dessa platser, dels tvingas anta fler studenter som har svaga gymnasieresultat och därmed större benägenhet att hoppa av utbildningarna. Den dåliga genomströmningen riskerar bli värre och resultatet av utbyggnaderna blir inte fler examinerade lärare. Förbundet anser att resurserna under den närmsta tiden i stället måste läggas på att stärka utbildningarnas kvalitet och att höja kraven under utbildningstiden.

En mer begränsad och selektiv skärpning av behörighetskraven nu

Regeringen och de partier som omfattas av Januariavtalet⁷ har kommit överens om att intagningskraven till lärarutbildningarna ska höjas. I skrivande stund bereds fortfarande förändringen inom Regeringskansliet, bland annat utifrån de underlag som UHR lämnade 2019 och 2021.

Givet de effekter som kraftigt skärpta behörighetskrav skulle få om de infördes för alla lärarutbildningar (inklusive ämneslärarutbildningarna), så föreslår Lärarnas Riksförbund i stället som ett första steg en mer *begränsad och selektiv höjning av behörighetskraven*. Den bör gälla skärpta krav för särskild behörighet för vissa undervisningsämnen inom ämneslärarutbildningen. I dag finns det svårmotiverade skillnader mellan vissa ämnen när det gäller hur många behörighetskurser inom ett ämne som en presumtiv student måste ha godkänt i. Till exempel krävs det i dag godkänt betyg i Samhällskunskap 2 för att kunna bli samhällskunskapslärare, medan det räcker med Historia 1b för att få läsa till historielärare. Ett annat exempel är ämnet religionskunskap där det i dag inte ens krävs godkänt betyg i kursen Religionskunskap 1. Förbundet anser att grundregeln bör vara att det ska krävas minst godkänt betyg i kurs 2 i aktuellt undervisningsämne om ämnet återfinns i både grund- och gymnasieskolan, även om vissa skillnader och avvikelser kan behöva finnas kvar. Till exempel är det relevant att fortsätta kräva minst Matematik 4 för blivande matematiklärare, medan det för andra, mindre undervisningsämnen, så som de estetiska ämnena teater och musik, blir orimligt att höja kraven enligt ovan då så pass få elever läser ämnena i gymnasieskolan. I övrigt bör områdesbehörigheterna, som i dag, kunna omfatta en kombination av krav olika gymnasiekurser. Effekterna av ett sådant första steg behöver följas upp och utvärderas innan nästa steg tas.

Skärpta behörighetskrav nödvändigt på lång sikt

Även om denna studie visar att antalet nybörjare och examinerade skulle minska drastiskt vid skärpta betygskrav, så har det ändå en positiv effekt på genomströmningen. Långsiktigt är skärpta behörighetskrav enligt Lärarnas Riksförbund en nödvändig reform som kan bidra till att öka statusen på utbildningen, locka fler/andra studentgrupper, förbättra genomströmningen och därmed öka antalet examinerade lärare. Erfarenheter från Norge visar att det, i kombination med andra åtgärder (till exempel ekonomiska incitament), kan vara framgångsrikt⁸. Förbundets bedömning är att skärpta krav för alla utbildningar kan införas när det råder en bättre balans mellan rekryteringsbehoven och andelen examinerade. Enligt förbundets uppfattning bör skärpta krav inkludera ett väl utformat lämplighetsprov i syfte att säkerställa att de mest olämpliga och/eller omotiverade studenterna inte påbörjar utbildningen, vilket också kan bidra till en bättre genomströmning.

Satsa på kvalitet och bättre dimensionering av lärarutbildningarna

I Lärarnas Riksförbunds inspel till den utredning som tillsattes av Utbildningsdepartementet med anledning av punkt 56 i Januariavtalet, samt i förbundets remissyttrande över Styr- och resursutredningen (SOU 2019:6), har förbundet framfört ett antal förslag för hur kvaliteten

⁷ *Sakpolitisk överenskommelse mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet de gröna* (2019). Se punkt 56 i överenskommelsen.

⁸ Göteborgs universitet; *Lärarutbildningens omvärld – Statistik, policy och debatter 2018* (2019)

i utbildningarna kan stärkas, liksom hur ämneslärarutbildningen bättre kan dimensioneras⁹. Några av dessa återfinns nu också som förslag i remisspromemorian *Ökad kvalitet i lärarutbildningen och fler lärare i skolan*¹⁰. Här redovisas några av de centrala delarna i dessa förslag:

Höjd kvalitet i lärarutbildningarna

- *Ge mer utrymme för ämnesdidaktik och metodik genom att ytterligare förtydliga skrivningarna i examensordningen för grund- och ämneslärarutbildningarna.* Dagens skrivningar om ämnesdidaktik och metodik bör bli en egen målpunkt, separerad från skrivningarna om allmän didaktik. Lärosätena behöver också få i uppdrag att rekrytera metodiklärare i lärarutbildningen. De kan utgöras av dels *metodiklektorer* (forskarutbildade inom till exempel ämnesdidaktik), dels *metodikadjunkter* (yrkesskickliga lärare som till exempel genomgått fortbildning i ämnesdidaktik i sina undervisningsämnen). För att möjliggöra detta krävs att ett professionsprogram för lärare inrättas.
- *Statlig resursförstärkning för ökad lärarledd undervisningstid.* För att möjliggöra fler lärarledda timmar behöver det statliga ersättningsbeloppen ökas rejält och permanent. Ökningen behöver göras på så sätt att man i ett första steg prioriterar de utbildningar där andelen lärarledd undervisningstid är särskilt låg. Målet bör dock vara att den lärarledda undervisningstiden i genomsnitt ökar med 50 procent jämfört med i dag. Då bristen på lärarutbildare utgör en flaskhals, anser förbundet att ökningen behöver ske stegvis under ett antal år, så lärosätena ges möjlighet att rekrytera och utbilda kvalificerade lärarutbildare för att matcha utbyggnaden.
- *Ett nytt nationellt avtal med finansiering för att säkra likvärdiga villkor för VFU och VFU-handledare i hela landet.* För att garantera likvärdighet och kvalitet behöver på sikt ett nytt nationellt avtal ingås mellan staten, lärosätena och parterna kring ersättning och villkor för VFU. Regeringen bör också överväga om inte huvudmännens ansvar för VFU, i likhet med introduktionsperioden, bör skrivas in i skollagen och andra relevanta författningar i syfte att bidra till bättre likvärdighet och kvalitet över hela landet.

Bättre dimensionering av ämneslärarutbildningen

- *Koncentrera ämneslärarutbildningen till färre lärosäten som vart och ett med hög kvalitet kan erbjuda ett brett urval av undervisningsämnen inom ett eller flera ämnesområden.* Det är en förutsättning för att antalet utbildningsplatser ska kunna anpassas efter skolornas efterfrågan men också för att studenterna ska kunna ges reella valmöjligheter. Mycket talar för att det endast är de större universiteten och högskolorna som ska få utbilda ämneslärare.
- *Utse vissa lärosäten till så kallade excellenta centra.* Några av de lärosäten som får bedriva ämneslärarutbildning bör ha ett nationellt ansvar för vissa ämnesområden och driva kvalitet och utveckling inom dessa. Sådana lärosäten ska ha god tillgång på kvalificerade lärarutbildare, en god ämnesrelaterad forskning, ha forskarskolor och annan fortbildning för yrkesverksamma lärare samt utgöra värd för ett ämnesdidaktiskt centrum. I sitt slutbetänkande angav Skolkommissionen att inrättandet av så kallade excellenta centra eller starka utbildningsmiljöer för lärarutbildning bör utredas och ansåg att en sådan satsning kan bidra till såväl en stärkt kvalitet som en höjning av lärarutbildningsområdets status¹¹.

⁹ Lärarnas Riksförbund; *Förslag för en förstärkt lärarutbildning och fler lärare* (jan 2019), Lärarnas Riksförbund; *Yttrande över betänkandet En långsiktig, samordnad och dialogbaserad styrning av högskolan (SOU 2019:6) dnr 49/19*

¹⁰ Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet); *Remisspromemorian Ökad kvalitet i lärarutbildningen och fler lärare i skolan (U2021/00301)*

¹¹ SOU 2017:35; *Samling för skolan – Nationell strategi för kunskap och likvärdighet. Slutbetänkande av 2015 års skolkommission*

- *Styr om och öka resurserna till de lärosäten som får utbilda lärare.* En förändrad dimensionering i linje med förbundets förslag måste åtföljas av tillräcklig statlig finansiering för att säkra detta. Regeringen bör därför se till att det blir ekonomiskt hållbart för lärosätena att ge ämneslärarutbildning, särskilt i bristämnen, även när studentantalet är litet. De resurser som i dag går till lärosäten som i framtiden inte bör få bedriva ämneslärarutbildning bör användas till att förstärka kvaliteten hos de som får. Dimensionering bör utgöra ett centralt kriterium vid framtida examenstillståndsgivning av Universitetskanslersämbetet (UKÄ).

Bakgrund: Hur ser genomströmningen ut idag?

Långt ifrån alla studenter som påbörjar en lärarutbildning fullföljer sin examen. Den totala genomströmningen, mätt som nominell studietid plus tre år, är för lärarutbildningarna väldigt låga. Enligt SCB:s senaste statistik om genomströmning för yrkesutbildningar¹² var examensfrekvensen för en grundlärarexamen 55 procent. Detta kan jämföras med 75 procent för en utbildning till tandläkare eller 72 procent för socionomutbildningen.

I tabell 2.1 återges antalet programnybörjare till grundlärarexamen och ämneslärarexamen läsåren 2011/12 och 2012/13, och hur stort antal av dessa som har tagit examen fram till senaste tillgängliga examensstatistik¹³. För populationen som påbörjade utbildningen 2011/12 respektive 2012/13 har det gått åtta respektive sju år sedan utbildningen påbörjades, vilket kan anses vara i linje med den genomströmning av andel examinerade som SCB mäter.

Program	Antal nybörjare	Antal examinerade	Andel examinerade %
Grundskollärarexamen totalt	5 230	2 900	55
Grundlärarexamen – Fritidshem	1 100	630	57
Grundlärarexamen – Förskoleklass, årskurs 1–3	2 430	1 430	59
Grundlärarexamen – Årskurs 4–6	1 700	840	49
Ämneslärarexamen totalt	5 380	1 980	37
Ämneslärarexamen – Årskurs 7–9	1 270	380	30
Ämneslärarexamen – Gymnasieskolan	4 050	1 560	39
Ämneslärarexamen – Okänt	60	40	68

Av samtliga som påbörjade grundlärarutbildningen 2011/12 samt 2012/13 var det fram till och med 2018/19 cirka 55 procent som tagit examen. Bland ämneslärarna var det betydligt färre som examinerades under samma period, nämligen 37 procent. Lägst genomströmning hade ämneslärarstudenter mot grundskolans årskurs 7–9, där endast 30 procent av programnybörjarna tagit ut en examen läsåret 2018/19.

I följande avsnitt presenteras hur populationen av lärarstudenter förändras när betygskraven skärps enligt UHR:s modellförslag. För detaljer kring metod, avgränsningar och de behörighetskrav som har beaktats, se avsnitten Metodbeskrivning respektive Bilaga 2.

¹² SCB, *Genomströmning på grundnivå och avancerad nivå till och med 2018/19* (2020)

¹³ Vilket vid genomförande av denna studie var 2018/2019

Skärpta betygskrav

I tabell 3.1 återges hur populationen av antalet nybörjare till lärarutbildningarna förändras när betygskraven skärps enligt respektive modell. Värdena avser de två läsåren 2011/12 och 2012/13 sammanlagt och skärpta betygskrav avser VG i samtliga kurser som modellen omfattar. Anledningen till att antalet nybörjare skiljer sig åt mot populationen i tabell 2.1 är helt enkelt att en del personer faller bort som inte har just de ingående kurserna. Det blir särskilt tydligt för modell 4a att många faller bort som inte har svenska C eller Engelska B och det är också därför studien valt att ta med en generösare tolkning av betygskraven enligt 4b.

Modell	Nybörjare			Examinerade			Examensfrekvens	
	Nu- varande antal	Skärpta krav, antal	Diffe- rens (%)	Nu- varande antal	Skärpta krav, antal	Diffe- rens (%)	Nu- varande (%)	Skärpta krav (%)
Modell 2 – Särskild behörighet	4 590	730	-84	2 560	480	-81	56	66
Modell 4a – Engelska B och Svenska C	2 310	910	-61	1 320	560	-58	57	62
Modell 4b – Engelska A och Svenska B	5 020	2 250	-55	2 820	1 400	-50	56	62
Modell 5 – Kombination 2 och 4b	4 430	730	-84	2 480	470	-81	56	64

Enligt modell 2 skulle antalet nybörjare på grundskolläroprogrammen ha blivit 84 procent färre vilket endast ger 730 nybörjare under de två läsåren 2011/12 och 2012/13. Modell 4 som endast innebär en förändring för de ingående kurserna svenska och engelska innebär ändå att antalet nybörjare skulle minska med över hälften. Modell 5, som är en kombination av modell 2 och 4b får i stort sett samma effekt som när enbart modell 2 verkställs.

I tabellen ovan återges även antalet och andelen examinerade per modellberäkning före och efter skärpta betygskrav¹⁴. De skärpta betygskraven enligt modellberäkning 2 innebär att antalet examinerade skulle minska med över 80 procent och endast knappa 500 studenter skulle ha kunnat ta ut en grundlärarexamen under dessa två läsåren. Däremot innebär det en ökad examensfrekvens för dem som uppfyller de skärpta betygskraven, och relaterat till andelen som skulle ha påbörjat utbildningen ökar examensfrekvensen från 56 procent till 66 procent.

Enligt modellberäkning 4 skulle bortfallet av examinerade inte bli fullt lika omfattande, hälften faller bort vid den generösare tolkningen av skärpta betygskrav och närmare 60 procent vid den hårdare tolkningen. De skärpta kraven innebär dessutom ingen nämnvärd förbättring av examensfrekvenserna då enbart 62 procent av nybörjarna skulle erhållit en examen, jämfört med 56–57 procent enligt nuvarande antal.

För ämneslärare finns inte samma möjlighet att relatera förändringar av skärpta betygskrav till nybörjarstudenter, eftersom det i nybörjarstatistiken inte är möjligt att se vilka ämnen som studenterna väljer att ta ut sin examen i. Därför går det inte att beräkna en examensfrekvens för ämneslärare efter skärpta betygskrav eller mäta hur mycket nybörjarpopulationen skulle minska för modellberäkning 2 och 5. För modellberäkning 4 kan konstateras att den hårdare tolkningen av skärpta betygskrav skulle innebära att nybörjarna på ämneslärarutbildningen minskar med 45 procent och den generösare tolkningen innebär en minskning med cirka 40 procent.

¹⁴ Andelen examinerade skiljer sig åt per modellberäkning eftersom antalet som undersöks varierar beroende på ingående kurser i studenternas slutbetyg.

Tabell 3.2: Ämneslärarexamen – nybörjare och examinerade

Modell	Nybörjare			Examinerade			Examensfrekvens	
	Nuvarande antal	Skärpta krav, antal	Differens (%)	Nuvarande antal	Skärpta krav, antal	Differens (%)	Nuvarande (%)	Skärpta krav (%)
Modell 2 – Särskild behörighet	5 390	—	—	1 500	750	-50	28	—
Modell 4a – Engelska B och Svenska C	2 730	1 510	-45	1 080	710	-34	40	47
Modell 4b – Engelska A och Svenska B	5 230	3 100	-41	1 970	1 340	-32	38	43
Modell 5 – Kombination 2 och 4b	5 390	—	—	1 500	680	-55	28	—

Enligt modellberäkning 2 skulle antalet examinerade minska med hälften om de skärpta betygskraven verkställs. För modellberäkning 4 skulle antalet examinerade minska med över 30 procent. Däremot skulle det innebära en ökad examensfrekvens för dem som påbörjade utbildningen enligt skärpta betygskrav för modellberäkning 4a respektive 4b, till 47 respektive 43 procent.

Andra konsekvenser

Förutom att antalet nybörjare och examinerade skulle minska drastiskt för respektive lärarutbildning när betygskraven skärps enligt de olika modellberäkningarna, får det sannolikt andra oönskade konsekvenser. I detta avsnitt beskrivs vilka effekter de skärpta kraven skulle få per ingående ämne i examensuppgiften för ämneslärare samt hur lärosätenas elevunderlag skulle påverkas.

Eftersom det är möjligt att ha flera olika ämneskombinationer i en ämneslärarexamen tittar denna studie på samtliga ingående ämnen i examensuppgiften. Det innebär att samma person är medräknad flera gånger för respektive ämne. I tabell 3.3 återges hur stor minskning ämneslärarutbildningen skulle drabbas av per ämne givet de skärpta betygskriterierna enligt modell 2. Antalet examinerade med ämnena idrott- och hälsa, geografi och samhällskunskap skulle minska med över tre fjärdedelar. Däremot blir andelen som skulle falla bort inte lika hög inom exempelvis moderna språk eller matematik och fysik.

Tabell 3.3: Ämneslärarexamen per examensämnen

Ämne	Examinerade nuvarande, antal	Examinerade skärpta krav, antal	Differens (%)
Idrott och hälsa	192	27	-86
Geografi	115	27	-77
Samhällskunskap	242	57	-76
Historia	548	232	-58
Biologi	27	12	-56
Kemi	39	18	-54
Religionskunskap	376	180	-52
Filosofi	6	3	-50
Hem- och konsumentkunskap	6	3	-50
Spanska	39	21	-46
Psykologi	21	12	-43
Svenska som andraspråk	145	85	-41
Engelska	371	222	-40

(fortsätter på nästa sida)

Svenska	406	243	-40
Dans/teater	40	24	-40
Bild	39	24	-38
Musik	174	110	-37
Slöjd	18	12	-33
Matematik	82	58	-29
Fysik	31	22	-29
Tyska	21	15	-29
Franska	24	24	0
Totalsumma	2 962	1 431	-52

I tabell B.1 (Bilaga 1) framgår antalet nybörjare och examinerade per lärosäte för grundlära-
utbildningen. Det var 19 lärosäten som erbjöd utbildningen och antalet nybörjare var närmare
4 600 studenter fördelat på två läsår. Samtliga lärosäten hade ett elevunderlag som var fler än
30 studenter. Om betygskraven skulle skärpas enligt modellberäkning 2 får det konsekvensen
att endast hälften av lärosätena skulle ha ett nybörjarantal som är fler än 30, fördelat på två
läsår. Det förekommer en viss spridning i hur de olika lärosätena påverkas av de skärpta
betygskraven. För Umeå universitet, Linköpings universitet och Göteborgs universitet skulle
exempelvis antalet examinerade minska med mindre än 77 procent. För Södertörns högskola
och Mittuniversitetet skulle antalet examinerade i stället minska med över 90 procent.

För ämneslärarexamen är det liksom tidigare endast möjligt att jämföra konsekvensen av
skärpta betygskrav mot nybörjare enligt grundpopulationen. I tabell B.2 (Bilaga 1) återges hur
antalet examinerade per lärosäte skulle påverkas av skärpta betygskrav enligt modell 2. Av de
1 500 studenter som tog examen under dessa två läsår skulle endast hälften återstå när betygs-
kraven höjs, men variationen är väldigt stor mellan olika lärosäten. Exempelvis skulle antalet
examinerade minska med över 80 procent för Högskolan i Borås samt Södertörns högskola.
För Kungliga Musikhögskolan i Stockholm och Högskolan Väst skulle däremot andelen
examinerade minska med endast 26 respektive 17 procent.

Metodbeskrivning

Denna studie utgår från Universitets- och högskolerådets (UHR) redovisning *Regeringsuppdrag – utreda en modell med högre krav för särskild behörighet* (2019). UHR tog fram fyra modeller med krav för högre behörighet och gjorde simuleringar av hur sökande och antagna påverkas av skärpta betygskrav. Eftersom simuleringarna inte innefattar i vilken utsträckning de skärpta kraven påverkar examensfrekvenserna är syftet med denna studie att studera genomströmningen mer ingående. UHR föreslår två modeller enligt nedan, samt möjligheten att kombinera dessa vilket i denna rapport kallas modell 5.

- Modell 2: Höjt betyg till C i kurser som krävs för särskild behörighet
- Modell 4: Införa särskilda behörighetskrav i engelska 5–6 samt svenska kurs 1–3 med betygskrav C
- Modell 5: Kombination av modell 2 och modell 4.

För att kunna analysera effekterna av ovanstående skärpta betygskrav för lärarutbildningarna avgränsas populationen till studenter som påbörjat en lärarutbildning till grundskollärare eller ämneslärare. Eftersom det ännu inte finns tillräckligt med underlag på studenter som har hunnit genomgå lärarutbildningarna från det nya betygssystemet (Gy 2011) väljer studien att utgå från studenter som har gymnasiebetyg enligt läroplanen från 1994, och översätter de skärpta betygskraven till motsvarande betyg som gällde då. Vidare sker en avgränsning till att endast undersöka läsåren 2011/12 och 2012/13. Anledningen till att just dessa år har valts är att studenterna i stor utsträckning har hunnit genomgå hela nya lärarutbildningen med några års marginal, vilket ger en mer rättvisande genomströmning (nominell studietid samt några extra år).

För att göra förslagen enligt modellerna jämförbara till de betygsuppgifter populationen har översatts de skärpta betygskraven till följande¹⁵:

- Modell 2: Höjt betyg till VG i kurser som krävs för särskild behörighet
- Modell 4a: Införa särskilda behörighetskrav i engelska B samt svenska C med betygskrav VG (hårdare tolkning)
- Modell 4b: Införa särskilda behörighetskrav i engelska A samt svenska B med betygskrav VG (generösare tolkning)
- Modell 5: Kombination av modell 2 och modell 4b

Dataunderlaget till studien har erhållits från SCB och är en totalundersökning över antalet programnybörjare och examinerade per lärarutbildning läsåren 2011/12 och 2012/13, som har betyg från 'gamla' gymnasieskolan år 1997–2012. Studien bygger enbart på de lärarstudenter som har de undersökta kurserna i sina slutbetyg från gymnasiet. De som vid ett senare tillfälle har fått betyg i något av de ingående kurserna via komvux kommer exempelvis inte med i studien, eller de som har äldre eller utländska betyg. Lärarnas Riksförbund kan med andra ord inte uttala sig om den totala effekten de skärpta betygskraven får på antalet studerande och examinerade från lärarutbildningarna. Eftersom UHR poängterar att även äldre och utländska betyg måste omfattas av skärpta betygskrav, om besluten genomförs, är det högst sannolikt att antalet behöriga sökande och antagna kommer bli färre även i dessa grupper. Eftersom studien bygger på detaljerad individstatistik är underlaget röjandegranskat av SCB, vilket medför att avrundningar i tabellerna kan skilja sig åt.

¹⁵ För detaljer kring behörighetskraven, se bilaga 2.

Referenser

- Göteborgs universitet; *Lärarytbildningens omvärld – Statistik, policy och debatter 2018* (2019)
- Lärarnas Riksförbund; *Förslag för en förstärkt lärarytbildning och fler lärare* (januari 2019)
- Lärarnas Riksförbund; *Yttrande över betänkandet En långsiktig, samordnad och dialogbaserad styrning av högskolan (SOU 2019:6) dnr 49/19*
- Regeringen; [Framtidens lärarytberjning – Regeringen.se](https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2017/04/17-11111) (2017)
- Riksrevisionen; *Riktade utbyggnadsuppdrag till universitet och högskolor – regeringens styrning genom utformning och uppföljning* (RiR 2021:1)
- Sakpolitisk överenskommelse mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet de gröna* (2019)
- Skolverket; *Lärarytberjning 2019 – Redovisning av uppdrag att ta fram återkommande prognoser över behovet av förskollärare och olika lärarytkategorier* (2019)
- SOU 2017:35; *Samling för skolan – Nationell strategi för kunskap och likvärdighet. Slutbetänkande av 2015 års skolkommission*
- Statistikmyndigheten SCB, *Genomströmning på grundnivå och avancerad nivå till och med 2018/19* (2020)
- Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet); *Promemorian Ökad kvalitet i lärarytberjningen och fler lärare i skolan* (U2021/0030)
- Universitets- och högskolerådet; *Bedömningshandboken*, [bedomningshandboken.uhr.se/globalassets/importerade-dokument/tabell-for-omradesbehorigheter-2018.pdf](https://globalassets/importerade-dokument/tabell-for-omradesbehorigheter-2018.pdf)
- Universitets- och högskolerådet; *Regeringsuppdrag – Uppdrag att utreda en modell med högre krav för särskild behörighet* (2019)
- Universitets- och högskolerådet; *Redovisning av regeringsuppdrag om att utreda krav på betyg C i undervisningsämnen som särskild behörighet till ämneslärarytberjningen* (2021)
- Universitetskanslersämbetet; *Tidiga avhopp från högskolan. Analyser av genomströmning på de tio största yrkesexamensprogrammen*, Rapport 2017:17 (2017)
- Universitetskanslersämbetet; *Lärarytstudenternas gymnasiebetyg, avhopp och studieprestation, Statistisk analys* (2017)

Bilaga 1: Skärpta betygskrav per enligt modell 2 per lärosäte

Lärosäte	Nybörjare			Examinerade		
	Nuvarande antal	Skärpta krav, antal	Differens (%)	Nuvarande antal	Skärpta krav, antal	Differens (%)
Södertörns högskola	212	21	-90	90	6	-93
Mittuniversitetet	76	6	-92	41	3	-93
Högskolan Dalarna	215	33	-85	113	13	-88
Örebro universitet	213	25	-88	128	16	-88
Högskolan i Borås	213	22	-90	87	13	-85
Stockholms universitet	526	73	-86	295	48	-84
Högskolan Väst	136	13	-90	76	13	-83
Malmö universitet	489	67	-86	257	44	-83
Luleå tekniska universitet	71	15	-79	32	6	-81
Högskolan Kristianstad	195	30	-85	110	21	-81
Stift. Högskolan i Jönköping	312	51	-84	196	38	-81
Karlstads universitet	194	29	-85	109	22	-80
Högskolan i Gävle	44	7	-84	34	7	-79
Linnéuniversitetet	252	45	-82	167	35	-79
Högskolan i Halmstad	103	21	-80	85	18	-79
Uppsala universitet	308	51	-83	172	37	-78
Göteborgs universitet	521	118	-77	297	69	-77
Linköpings universitet	356	68	-81	187	48	-74
Umeå universitet	151	39	-74	84	27	-68
Totalsumma	4 587	734	-84	2 560	484	-81

Lärosäte	Nybörjare nuvarande antal	Examinerade nuvarande antal	Examinerade skärpta krav, antal	Differens examinerade (%)
Högskolan i Borås	30	12	0	-100
Södertörns högskola	158	36	6	-83
Gymnastik- och idrottshögskolan	244	58	12	-79
Högskolan i Gävle	96	12	3	-75
Högskolan Dalarna	148	21	6	-71
Högskolan i Halmstad	121	48	15	-69
Stiftelsen Högskolan i Jönköping	93	34	12	-65
Karlstads universitet	307	89	34	-62
Örebro universitet	197	81	31	-62
Linnéuniversitetet	391	158	64	-59
Umeå universitet	251	63	27	-57
Linköpings universitet	393	98	44	-55
Högskolan Kristianstad	64	12	6	-50
Lunds universitet	259	93	54	-42
Stockholms universitet	756	174	103	-41
Dans- och cirkushögskolan	23	15	9	-40
Malmö universitet	494	96	59	-39
Uppsala universitet	553	151	97	-36
Göteborgs universitet	444	157	101	-36
Luleå tekniska universitet	85	37	24	-35
Kungl. Musikhögskolan i Stockholm	44	23	17	-26
Högskolan Väst	97	18	15	-17
Konstfack	55	6	6	0
Mälardalens högskola	70	6	6	0
Kungl. Tekniska högskolan	13	0	—	—
Totalsumma	5 386	1 498	751	-50

¹⁶ och ¹⁷ Notera att tabellerna är sorterade efter ”Differens examinerade (%)”

Bilaga 2: Behörighetskrav som beaktats i undersökningen

UHR:s modellförslag:

- Höjt betygskrav till betyg C i kurser som krävs för särskild behörighet *och/eller*
- Möjlighet att införa särskilda behörighetskrav i Engelska kurs 6 samt Svenska kurs 3 med betygskrav C.

Krav för grundläggande högskolebehörighet som beaktats i undersökningen:

- GY11-betyg/examen: lägst betyget E i svenska 1–3, engelska 5–6 och matematik 1
- Gy2000: 2250 poäng inkl. lägst godkänt betyg i engelska A, matematik A samt svenska A-B.

Relevanta betygsskalor (betyg för lägst godkända betyg) som beaktats i undersökningen:

- 1994–2011: G – godkänd, VG – väl godkänd, MVG – mycket väl godkänd, IG – icke godkänd
- 2011–nu: E (godkänt), D (mellanliggande), C, B (mellanliggande), A

Områdesbehörigheter per betygskategori som beaktats i undersökningen¹⁸:

Examina	GY11-betyg	2000-betyg	1992/1994-betyg
	Lägst betyget E	Lägst betyget G	Lägst betyget G
Grundlärarexamen fritidshem			
	Behörighetskurser	Behörighetskurser	Behörighetskurser
	Naturkunskap 1b <i>alternativt</i> Naturkunskap 1a1 + 1a2 Samhällskunskap 1b <i>alternativt</i> Samhällskunskap 1a1 + 1a2 <i>Biologi 1 + Fysik 1a alternativt Fysik 1b1 + 1b2 + Kemi 1 ersätter Naturkunskap 1b alternativt Naturkunskap 1a1 + 1a2</i>	Engelska B Naturkunskap A Samhällskunskap A	Engelska B Naturkunskap A Samhällskunskap A
Grundlärarexamen F–3 och 4–6			
	Behörighetskurser	Behörighetskurser	Behörighetskurser
	Matematik 2a <i>alternativt</i> Matematik 2b <i>alternativt</i> Matematik 2c Naturkunskap 1b <i>alternativt</i> Naturkunskap 1a1 + 1a2 Samhällskunskap 1b <i>alternativt</i> Samhällskunskap 1a1 + 1a2 <i>Biologi 1 + Fysik 1a alternativt Fysik 1b1 + 1b2 + Kemi 1 ersätter Naturkunskap 1b alternativt Naturkunskap 1a1 + 1a2</i>	Engelska B Matematik B Naturkunskap A Samhällskunskap A	Engelska B Matematik B Naturkunskap A Samhällskunskap A

¹⁸ Se Universitets- och högskolerådet; *Bedömningshandboken*, <https://bedomningshandboken.uhr.se/globalassets/importerade-dokument/tabell-for-omradesbehorigheter-2018.pdf>

Ämneslärarexamen 7–9 och gymnasieskolan			
Undervisningsämnen	Behörighetskurser	Behörighetskurser	Behörighetskurser
Bild, Engelska, Musik, Svenska och Svenska som andraspråk	Samhällskunskap 1b <i>alternativt</i> Samhällskunskap 1a1 + 1a2	Engelska B Samhällskunskap A	Engelska B Samhällskunskap A
Biologi	Biologi 2 Kemi 1 Matematik 3b <i>alternativt</i> Matematik 3c Samhällskunskap 1b <i>alternativt</i> Samhällskunskap 1a1+ 1a2	Biologi B Kemi A Matematik B Engelska B Samhällskunskap A	Biologi B Kemi A Matematik B Engelska B Samhällskunskap A
Dans, Teater (gymnasieskolan)	Samhällskunskap 1b <i>alternativt</i> Samhällskunskap 1a1+ 1a2	Engelska B Samhällskunskap A	Engelska B Samhällskunskap A
Filosofi, Juridik (gymnasieskolan)	Historia 1b <i>alternativt</i> Historia 1a1 + 1a2 Samhällskunskap 1b <i>alternativt</i> Samhällskunskap 1a1 + 1a2	Historia A Engelska B Samhällskunskap A	Historia A Engelska B Samhällskunskap A
Fysik	Fysik 2 Matematik 4 Samhällskunskap 1b <i>alternativt</i> Samhällskunskap 1a1 + 1a2	Fysik B Matematik B Engelska B Samhällskunskap A	Fysik B Matematik B Engelska B Samhällskunskap A
Företagsekonomi (gymnasieskolan)	Matematik 3b <i>alternativt</i> Matematik 3c Samhällskunskap 1b <i>alternativt</i> Samhällskunskap 1a1 + 1a2	Matematik C Engelska B Samhällskunskap A	Matematik C Engelska B Samhällskunskap A
Geografi	Matematik 2a <i>alternativt</i> Matematik 2b <i>alternativt</i> Matematik 2c Samhällskunskap 1b <i>alternativt</i> Samhällskunskap 1a1 + 1a2	Matematik B Engelska B Samhällskunskap A	Matematik B Engelska B Samhällskunskap A
Grekiska	Klassisk grekiska – språk och kultur 2 Samhällskunskap 1b <i>alternativt</i> Samhällskunskap 1a1 + 1a2	Grekiska B Engelska B Samhällskunskap A	Grekiska Engelska B Samhällskunskap A
Hem- och konsumentkunskap och slöjd	Samhällskunskap 1b <i>alternativt</i> Samhällskunskap 1a1 + 1a2	Engelska B Samhällskunskap A	Engelska B Samhällskunskap A
Historia och Religionskunskap	Historia 1b <i>alternativt</i> Historia 1a1 + 1a2 Samhällskunskap 1b <i>alternativt</i> Samhällskunskap 1a1 + 1a2	Historia A Engelska B Samhällskunskap A	Historia A Engelska B Samhällskunskap A
Idrott och hälsa	Idrott och hälsa 2 eller motsvarande kunskaper Matematik 2a <i>alternativt</i> Matematik 2b <i>alternativt</i> Matematik 2c Naturkunskap 2 Samhällskunskap 1b <i>alternativt</i> Samhällskunskap 1a1 + 1a2 <i>Biologi 1 + Fysik 1a alternativt Fysik 1b1 + 1b2 + Kemi 1 ersätter Naturkunskap 2</i>	Idrott och hälsa B eller motsvarande kunskaper Matematik B Naturkunskap B Engelska B Samhällskunskap A	Idrott och hälsa B eller motsvarande kunskaper Matematik B Naturkunskap B Engelska B Samhällskunskap A
Kemi	Biologi 1 Kemi 2 Matematik 4 Samhällskunskap 1b <i>alternativt</i> Samhällskunskap 1a1 + 1a2	Biologi A Kemi B Matematik D Engelska B Samhällskunskap A	Biologi A Kemi B Matematik D Engelska B Samhällskunskap A
Latin	Latin – språk och kultur 2 Samhällskunskap 1b <i>alternativt</i> Samhällskunskap 1a1 + 1a2	Latin B Engelska B Samhällskunskap A	Latin med allmän språkbehandling Engelska B Samhällskunskap A
Matematik	Matematik 4 Samhällskunskap 1b <i>alternativt</i> Samhällskunskap 1a1 + 1a2	Matematik D Engelska B Samhällskunskap A	Matematik D Engelska B Samhällskunskap A
Moderna språk	Moderna språk – aktuellt språk 3 Samhällskunskap 1b <i>alternativt</i> Samhällskunskap 1a1 + 1a2	Aktuellt språk steg 3 Engelska B Samhällskunskap A	Aktuellt språk, lägst C- språk kurs B Engelska B Samhällskunskap A

Modersmål	Modersmål 2 eller motsvarande kunskaper Samhällskunskap 1b <i>alternativt</i> Samhällskunskap 1a1 + 1a2	Modersmål B eller motsvarande kunskaper Engelska B Samhällskunskap A	• Språk – kultur – samhälle eller motsvarande kunskaper Engelska B Samhällskunskap A
Naturkunskap (gymnasieskolan)	Matematik 3b <i>alternativt</i> Matematik 3c Naturkunskap 2 Samhällskunskap 1b <i>alternativt</i> Samhällskunskap 1a1 + 1a2 <i>Biologi 1 + Fysik 1a alternativt Fysik 1b1 + 1b2 + Kemi 1 ersätter Naturkunskap 2</i>	Matematik C Naturkunskap B Engelska B Samhällskunskap A	Matematik C Naturkunskap B Engelska B Samhällskunskap A
Psykologi	Matematik 2a <i>alternativt</i> Matematik 2b <i>alternativt</i> Matematik 2c Samhällskunskap 1b <i>alternativt</i> Samhällskunskap 1a1 + 1a2	Matematik B Engelska B Samhällskunskap A	Matematik B Engelska B Samhällskunskap A
Samhällskunskap	Matematik 2a <i>alternativt</i> Matematik 2b <i>alternativt</i> Matematik 2c Samhällskunskap 2	Matematik B Samhällskunskap B Engelska B Samhällskunskap A	Matematik B Samhällskunskap B Engelska B Samhällskunskap A
Teckenspråk	Svenskt teckenspråk för hörande 3 eller motsvarande kunskaper Samhällskunskap 1b <i>alternativt</i> Samhällskunskap 1a1 + 1a2	Teckenspråk för hörande steg 3 eller motsvarande kunskaper Engelska B Samhällskunskap A	Teckenspråk C-språk B Engelska B Samhällskunskap A
Teknik (7–9)	Matematik 3b <i>alternativt</i> Matematik 3c Naturkunskap 2 Samhällskunskap 1b <i>alternativt</i> Samhällskunskap 1a1 + 1a2	Matematik C Naturkunskap B Engelska B Samhällskunskap A	Matematik C Naturkunskap B Engelska B Samhällskunskap A
Teknik (gymnasieskolan)	Fysik 2 Matematik 4 Samhällskunskap 1b <i>alternativt</i> Samhällskunskap 1a1 + 1a2	Matematik C Naturkunskap B Engelska B Samhällskunskap A	Matematik C Naturkunskap B Engelska B Samhällskunskap A

LÄRARNAS
RIKSFÖRBUND

**Lärarnas Riksförbund är det akademiska förbundet som
enbart organiserar behöriga lärare och studie- och yrkesvägledare.
Med cirka 90 000 medlemmar är vi ett av de största förbunden inom Saco.**